

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 338

**Spółeczna odpowiedzialność
organizacji**

Diagnoza i doskonalenie

Redaktorzy naukowci

Zdzisław Pisz

Magdalena Rojek-Nowosielska

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Agnieszka Flasińska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: K. Halina Kocur

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-425-7

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	7
Jadwiga Adameczyk: Obszary i kryteria oceny społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	9
Anna Baraniecka: Raportowanie o poziomie kapitału społecznego w Polsce – stan obecny i perspektywy	20
Marcin Geryk: Rola skutecznej komunikacji z interesariuszami jako narzędzie kształtowania polityki w zakresie społecznej odpowiedzialności uczelni	40
Ewa Głuszek: CSR wśród czołowych przedsiębiorstw Rankingu Odpowiedzialnych Firm – podejście tradycyjne czy nowoczesne?	52
Sylvia Jarosławska-Sobór: Praktyczny wymiar paradygmatu społecznej odpowiedzialności w polskim górnictwie węgla kamiennego	68
Ewa Jastrzębska: Kodeks etyczny jako element zarządzania przez wartości	78
Magdalena Kaźmierczak: Bezpieczeństwo pracy – istotny element całościowej strategii działań CSR	88
Katarzyna Klimkiewicz: Społeczna odpowiedzialność pracodawców – perspektywa teoretyczna a oczekiwania uczestników rynku pracy	97
Elżbieta Kolasińska: Blaski i cienie praktyk społecznej odpowiedzialności organizacji	107
Janusz Kroik, Jan Skonieczny: Odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstwa w perspektywie granic organizacji	118
Paweł Kuźbik: Odpowiedzialność społeczna w sporcie	130
Adrian Pyszka: Wychodząc poza CSR, czyli jak tworzyć wartość w relacji firmy z interesariuszami, wykorzystując hybrydowe łańcuchy wartości	141
Marcin Ratajczak: Koncepcja CSR w aspekcie osiągniętych korzyści społecznych na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu	156
Piotr Rogala: Wysoka jakość życia jako nadrzędny cel społecznej odpowiedzialności biznesu	166
Anna Stankiewicz-Mróz: CSR w obszarze personalnym po przejęciach w sektorze farmaceutycznym	174
Ewa Stawicka: Stosowanie norm i standardów społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwach sektora MŚP	185
Justyna Szumniak-Samolej: Inicjatywy B Lab jako wsparcie w tworzeniu innowacyjnych modeli biznesowych opartych na idei CSR	195
Przemysław Wolczek: Ewolucja podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju na arenie międzynarodowej	206

Summaries

Jadwiga Adamczyk: Areas and criteria of assessment of Corporate Social Responsibility	19
Anna Baraniecka: Reporting on the level of social capital in Poland – current state and perspectives	39
Marcin Geryk: The role of effective communication policy as a tool for social responsibility of university	51
Ewa Głuszek: Corporate Social Responsibility among ROF corporations – traditional or modern approach?	67
Sylwia Jarosławska-Sobór: Practical dimension of social responsibility paradigm in Polish hard coal mining	77
Ewa Jastrzębska: Code of ethics as a part of management by values	87
Magdalena Kaźmierczak: Occupational safety – an important element of the overall strategy of CSR	96
Katarzyna Klimkiewicz: Employers social responsibility – theoretical perspective vs. expectations on the labour market	106
Elżbieta Kolańska: Pros and cons of practices of Corporate Social Responsibility	117
Janusz Kroik, Jan Skonieczny: Corporate Social Responsibility from the perspective of organisational frontiers	129
Paweł Kuźbik: Social responsibility in sport	140
Adrian Pyszka: Moving beyond CSR, that is how to create value between company and stakeholders using hybrid value chains	155
Marcin Ratajczak: The concept of CSR in the context of social benefits achieved by small and medium-sized enterprises of agribusiness	165
Piotr Rogala: High quality of life as a top priority of Corporate Social Responsibility	173
Anna Stankiewicz-Mróz: CSR in the HR area after acquisitions in the pharmaceutical sector	184
Ewa Stawicka: The use of norms and standards of social responsibility in the SME sector	194
Justyna Szumniak-Samolej: B Lab’s solutions as support for development of innovative business models based on the CSR idea	205
Przemysław Wolczek: The evolution of the approach to the concept of sustainable development on the international scene	218

Przemysław Wolczek

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

EWOLUCJA PODEJŚCIA DO KONCEPCJI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Streszczenie: Zrównoważony rozwój (*sustainable development*) to koncepcja zakładająca, że możliwy jest taki rozwój, który z jednej strony umożliwi zaspokojenie potrzeb obecnych pokoleń, z drugiej zaś nie będzie utrudniał przyszłym pokoleniom zaspokajania ich potrzeb. Aby taki rozwój stał się rzeczywistością, społeczność międzynarodowa od prawie pół wieku próbuje wypracowywać rozwiązania, które umożliwiłyby dalszy rozwój gatunku ludzkiego z jednoczesnym zachowaniem kapitału przyrodniczego, bez którego przetrwanie przyszłych pokoleń stoi pod znakiem zapytania. Na arenie międzynarodowej prace nad wprowadzeniem w życie koncepcji zrównoważonego rozwoju podejmowane są przede wszystkim na forum ONZ. W trakcie owych 50 lat od pojawienia się pierwszych inspiracji do stworzenia nowej koncepcji rozwoju rodzaju ludzkiego ewoluowały i sama koncepcja, i podejście do niej. Dlatego też w niniejszym artykule przyjęto za cel przedstawienie kluczowych założeń koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz sześciu etapów ewolucji podejścia do tej koncepcji.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, ewolucja, arena międzynarodowa.

DOI: 10.15611/pn.2014.338.18

1. Wstęp

Od kilkudziesięciu lat społeczność międzynarodowa prowadzi dyskusję na temat nowego modelu rozwoju cywilizacji ludzkiej. Modelu, który z jednej strony dałby współcześnie żyjącym możliwość zaspokojenia ich potrzeb, a z drugiej nie ograniczałby tych możliwości przyszłym pokoleniom. Modelu, który umożliwiłby dalszy rozwój gatunku ludzkiego z jednoczesnym zachowaniem kapitału przyrodniczego, bez którego przetrwanie przyszłych pokoleń stoi pod znakiem zapytania. Ten nowy model ma być osadzony na koncepcji zrównoważonego rozwoju. Rozwoju, który zakłada integrowanie trzech sfer: środowiskowej, społecznej i ekonomicznej, w celu poprawy jakości życia ludzi w wymiarze globalnym.

Implementowanie jakiegokolwiek koncepcji w wymiarze globalnym uzależnione jest nie od naukowych rozważań nad jej sensownością, ale od uznania przez społeczność międzynarodową, że dane rozwiązanie jest na tyle atrakcyjne, iż istnieje realna

możliwość jego realizacji. Można stwierdzić, że na arenie międzynarodowej idee zrównoważonego rozwoju zrodziły i rozwinęły inicjatywy podejmowane na forum ONZ. W początkowej fazie uwaga ONZ skupiała się na działaniach, które miały być odpowiedzią na alarmujące informacje mówiące o wyczerpywaniu się zasobów naturalnych i rosnących zagrożeniach dla środowiska płynących z działalności człowieka. W miarę upływu czasu powiększono pole zainteresowań o sferę społeczną i ekonomiczną (stąd tzw. trójfilarowy model zrównoważonego rozwoju powstały w 1987 r.). Nowym pomysłem światowej społeczności na urzeczywistnienie idei zrównoważonego rozwoju, o którym dyskutowano w 2012 r. na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro, jest koncepcja „zielonej gospodarki”. Ma to być gospodarka, której istota opierać się będzie na uwzględnianiu w rachunku ekonomicznym całkowitych kosztów zanieczyszczenia środowiska oraz nadmiernej eksploatacji ograniczonych zasobów naturalnych.

Celem artykułu jest przedstawienie genezy koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz ewolucji podejścia do niej. W kolejnych częściach artykułu prześledzimy ewolucję zarówno samej koncepcji *sustainable development*, jak i podejścia do niej na arenie międzynarodowej oraz dokonamy analizy jej kluczowych założeń.

2. Etapy ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju

Koncepcja *sustainable development* rozwija się na świecie już od niemal 50 lat. W tym czasie ewoluowały i sama koncepcja, i podejście do niej. W krajowej literaturze przedmiotu można znaleźć ciekawe, pięcioetapowe ujęcie procesu ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju autorstwa T. Borysa i S. Czaja¹. Do tych pięciu etapów autorzy zaliczyli:

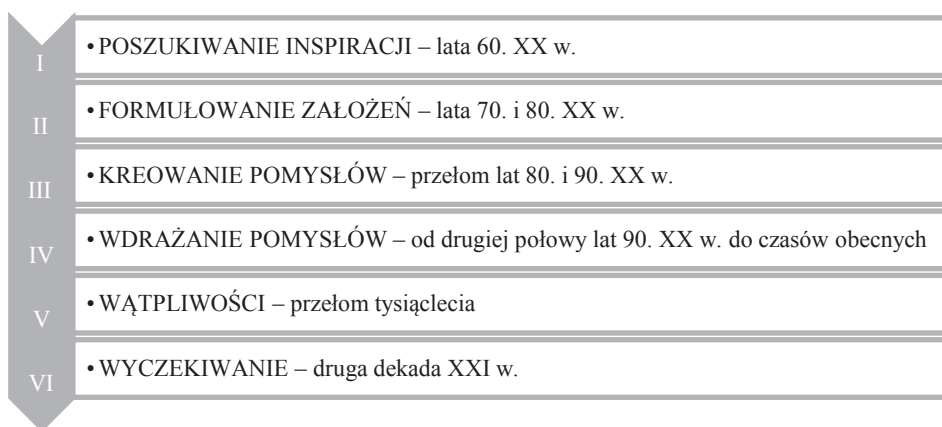
- etap pierwszy – *inspiracji*, obejmujący narodziny idei i pierwsze próby jej identyfikacji, podejmowane na przełomie lat 60. i 70. XX w.;
- etap drugi – *dojrzewania*, charakteryzujący się intensyfikacją prac nad nadaniem treści koncepcji zrównoważonego rozwoju, zakończonych pod koniec lat 80. XX w. przygotowaniem raportu *Our Common Future* (1987);
- etap trzeci – *fascynacji*, związany z gwałtownym wzrostem zainteresowania koncepcją *sustainable development* w okresie poprzedzającym Szczyt Ziemi w Rio de Janeiro (1992);
- etap czwarty – *implementacji*, obejmujący okres po 1992 r., kiedy podjęto liczne działania mające na celu wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju do praktyki życia społecznego i gospodarczego; w omawianym okresie szczególnego zna-

¹ T. Borys, S. Czaja, *Badania nad zrównoważonym rozwojem w polskich ośrodkach naukowych*, [w:] Kielczewski D. (red.), *Od koncepcji ekorozwoju do ekonomii zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2009, s. 51–58; T. Borys, *Trwały i zrównoważony rozwój*, [w:] Gasparski W. (red.), *Biznes, etyka, odpowiedzialność*, Wydawnictwo Profesjonalne PWN, Warszawa 2012, s. 477–479.

czenia na poziomie organizacji nabiera idea etyki biznesu i jego społecznej odpowiedzialności;

- etap piąty – *wątpliwości*, obejmujący przyjęcie Milenijnych Celów Rozwoju (2000), przygotowania do Szczytu Ziemi w Johannesburgu (2002) oraz lata następne, kiedy zaczęły pojawiać się wątpliwości co do możliwości konkretyzacji i realności realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju w praktyce.

Wymienione etapy stały się inspiracją dla autora niniejszego artykułu do stworzenia własnej koncepcji obrazującej zmieniające się podejście do idei zrównoważonego rozwoju (rys. 1.). Przedstawiona propozycja zawiera oczywiście elementy wspólne z propozycją T. Borysa i S. Czai. Różni się jednak rozpatrywanym przedziałem czasu, nazwami niektórych etapów oraz przypisaniem konkretnych wydarzeń i dokumentów do danego etapu.

Rys. 1. Etapy ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju na arenie międzynarodowej

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnych punktach artykułu omówione zostaną poszczególne etapy ewolucji podejścia do koncepcji *sustainable development*, wyszczególnione na rys. 1.

3. Etap poszukiwania inspiracji

Początków poszukiwań inspiracji do stworzenia nowej koncepcji rozwoju rodzaju ludzkiego, prowadzonych na arenie międzynarodowej, można doszukiwać się w dyskusji, jaka rozgorzała po ukazaniu się w 1962 r. książki R. Carson pt. *Silent Spring*². Publikacja ta poruszała problematykę wpływu aktywności gospodarczej człowieka (głównie w dziedzinie rolnictwa) na stan środowiska przyrodniczego. Au-

² R. Carson, *Silent Spring*, Houghton Mifflin, Boston 1962.

torka postawiła w niej tezę, że niekontrolowane stosowanie pestycydów³ jako środka owadobójczego szkodzi nie tylko zwierzętom, lecz także ludziom (a nawet zabija). Książka wywołała przede wszystkim w USA ożywioną dyskusję na temat wpływu wykorzystywania chemicznych środków ochrony roślin na zdrowie zwierząt i ludzi. W jej efekcie, amerykańska Agencja Ochrony Środowiska (Environmental Protection Agency – EPA) podjęła w 1972 r. decyzję o zakazie stosowania DDT w USA. Podobne rozwiązania wprowadzały w kolejnych latach również inne państwa. Pojawiły się jednak głosy krytyki, mówiące o tym, że wprowadzanie zakazów stosowania DDT powoduje wzrost zachorowań na malarię w regionach, w których po zastosowaniu DDT praktycznie wyeliminowano ten problem. Dlatego też książka R. Carson do dziś budzi sporo kontrowersji. Należy jednak stwierdzić, iż stanowi ona jedną z ważniejszych pozycji w procesie formowania się ruchów ekologicznych.

Z kolei za punkt przełomowy świadczący o tym, że społeczność międzynarodowa zaczyna dostrzegać problem degradacji środowiska, spowodowany postępowaniem cywilizacyjnym, należy uznać ogłoszony w 1969 r. tzw. Raport U Thanta⁴. W dokumencie tym przedstawiono opinii publicznej dane mówiące o tym, że ludzkość, po raz pierwszy w swojej historii, stanęła w obliczu globalnego kryzysu będącego efektem niszczenia środowiska. U Thant stwierdził, „że członkom Narodów Zjednoczonych pozostało może 10 lat” na zorganizowanie się i podjęcie ogólnosiątkowych działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Jeżeli do tego nie dojdzie, to problemy przedstawione w raporcie „osiągną tak zatrważające rozmiary, że ich opanowanie nie będzie już w naszej mocy”⁵. Raport U Thanta spowodował, że na forum międzynarodowym zaczęto dyskutować o globalnych problemach ochrony środowiska i konsekwencjach jego dalszej degradacji. Można go również uznać za dokument, który zapoczątkował proces przechodzenia od idei skoncentrowanej tylko na ochronie środowiska do koncepcji zrównoważonego rozwoju⁶.

4. Etap formułowania założeń

Istotnym dokumentem, który można przypisać do etapu formułowania założeń nowej koncepcji rozwoju, jest przyjęta w 1972 r. *Deklaracja sztokholmska*, będąca owocem konferencji ONZ zorganizowanej w Sztokholmie. W dokumencie tym

³ Chodzi o DDT (w Polsce znany głównie pod nazwą Azotox) – organiczny związek chemiczny z grupy chlorowanych węglowodorów, który ze względu na swą skuteczność w zwalczaniu owadów był używany w ogromnych ilościach na całym świecie (głównie w latach 1940–1960) jako środek do ochrony roślin.

⁴ Raport *Problemy ludzkiego środowiska (The problems of human environment)*, który U Thant, ówczesny sekretarz generalny ONZ, przedstawił 26 maja 1969 r. na sesji Zgromadzenia Ogólnego.

⁵ D.H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W.W. Behrens III, *Granice wzrostu*, tłum. W. Rączkowska, S. Rączkowski, PWE, Warszawa 1973.

⁶ A. Papuziński, *Edukacja ekologiczna jako instrument polityki ekologicznej (Uwagi na marginesie Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Przez edukację do zrównoważonego rozwoju)*, [w:] Papuziński A. (red.), *Polityka ekologiczna III Rzeczypospolitej*, Bydgoszcz 2000, s. 113–132.

ochronę środowiska uznano za jedną z kluczowych funkcji państwa. Tak istotny wzrost znaczenia na arenie międzynarodowej kwestii środowiskowych był zapowiedzią pojawienia się nowej koncepcji rozwoju cywilizacyjnego człowieka – koncepcji zrównoważonego rozwoju. W *Deklaracji* odnajdziemy już zręby nowej koncepcji. Zasada 1 uwypukla stanowisko antropocentryczne, formułuje idee odpowiedzialności i sprawiedliwości (solidarności) międzypokoleniowej (zasada 1: „Człowiek ma podstawowe prawo do wolności, równości i odpowiednich warunków życia w środowisku takim, które pozwalałoby na przyzwoite życie w dobrobycie. Człowiek ponosi poważną odpowiedzialność za ochronę i poprawę środowiska naturalnego dla obecnych i przyszłych pokoleń”). Z kolei zasada 8 nawiązuje do trzech filarów zrównoważonego rozwoju cywilizacyjnego (zasada 8: „Rozwój gospodarczy i społeczny ma istotne znaczenie dla zapewnienia odpowiedniego środowiska życia i pracy człowiekowi oraz dla stworzenia warunków na Ziemi, które są niezbędne dla poprawy jakości życia”⁷).

Innym ważnym wydarzeniem na etapie formułowania założeń nowej koncepcji rozwoju było opublikowanie w 1972 r. pierwszego raportu Klubu Rzymskiego (powstałego w 1968 r.) zatytułowanego *Granice wzrostu (The Limits to Growth)*, opracowanego przez zespół naukowców z MIT w składzie: D.H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W.W. Behrens III. W raporcie przewidywano, że przy kontynuacji aktualnych w tamtym okresie trendów demograficznych, industrializacji, zanieczyszczenia środowiska, produkcji żywności oraz zużycia zasobów naturalnych, w ciągu 100 lat dojdzie do osiągnięcia granic wzrostu, co niesie ze sobą groźbę wystąpienia globalnej katastrofy ekologicznej oraz gwałtownego załamania światowej gospodarki. Aby temu zaradzić, postulowano wprowadzenie koncepcji „wzrostu zerowego” (*zero growth*), który miałby doprowadzić do stanu globalnej równowagi poprzez osiągnięcie stałego poziomu wielkości kapitału i liczebności populacji ludzkiej⁸. Tego typu postawę obronną wobec zagrożenia globalną katastrofą L. Michnowski nazywa strategią socjal-darwinistyczną i przeciwstawia jej strategię ekohumanistyczną, która jest spójna z koncepcją *sustainability development*⁹.

Z kolei w 1974 r. pojawił się drugi raport Klubu Rzymskiego – *Ludzkość w punkcie zwrotnym (Mankind at the Turning Point)*¹⁰. Stwierdzono w nim, że ludzkość ma do czynienia z wieloma kryzysami o różnym charakterze (demograficznym, środowiskowym, żywnościowym, energetycznym, surowcowym), których nie da się rozwiązać przy wykorzystaniu tradycyjnych środków. Aby skutecznie radzić sobie z tego typu kryzysami, należy pamiętać, że światowy system składa się ze wzajemnie powiązanych ze sobą regionów. W sytuacji, gdy w danym regionie pojawiają się kryzysy lokalne, należy mieć świadomość tego, że działania podejmowane

⁷ Deklaracja sztokholmska, http://greenworld.serwus.pl/deklaracja_sztokholmska1.htm (15.04.2013).

⁸ D.H. Meadows i in., wyd. cyt.

⁹ L. Michnowski, *Ekonomika ery zmian klimatycznych*, „Transformacje – Pismo Interdyscyplinarne” 2010, nr 1/2 (64/65), s. 83–113.

¹⁰ *Mankind at the Turning Point*, <http://aei.pitt.edu/42190/1/A6277res.pdf> (17.04.2013).

w celu ich zwalczania powinny uwzględniać kontekst globalny, ze względu właśnie na system powiązań między poszczególnymi regionami. W raporcie podkreślono, że rozwiązaniem, które powinno przyczynić się do opanowania sytuacji kryzysowych, jest „wzrost organiczny”, polegający na tym, że poszczególne regiony rozwijają się we wzajemnym uzależnieniu. Można więc stwierdzić, że w dokumencie tym odnajdujemy kolejne założenia nowej koncepcji rozwoju ludzkości. Chodzi mianowicie o dostrzeżenie powiązań występujących między różnymi regionami świata i wpływu tych powiązań na walkę z pojawiającymi się kryzysami.

Przeglądając literaturę przedmiotu, należy stwierdzić, iż większość autorów¹¹ uznaje, że wydarzeniem, które spowodowało wprowadzenie na stałe koncepcji zrównoważonego rozwoju do języka polityki, gospodarki, mass mediów oraz dyskusji akademickich, było przedstawienie w 1987 r. raportu Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju pod przewodnictwem G.H. Brundtland. Waga tego dokumentu przejawia się m.in. w tym, że pojawiła się w nim, powszechnie obecnie akceptowana, definicja zrównoważonego rozwoju. Raport ten definiuje zrównoważony rozwój (*sustainable development*) jako taki rozwój, który umożliwi zaspokojenie potrzeb obecnych pokoleń, ale nie utrudnia przyszłym pokoleniom zaspokajania ich potrzeb¹². W raporcie komisja zaleca, aby decyzje podejmowane przez państwo i kręgi gospodarcze uwzględniały czynniki natury społecznej i ekonomicznej oraz związane z ochroną środowiska¹³.

¹¹ Zob. np.: L. Gawor, *Wizja nowej wspólnoty ludzkiej w idei zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2006, vol. 1, no. 2, s. 59–66; A. Pawłowski, *Bariery we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju – spojrzenie ekofilozofa*, „Problems of Sustainable Development” 2007, vol. 2, no. 1, p. 59–65; R. Piotrowski, *Aksjologiczne filiacje zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2007, vol. 2, no. 1, s. 35–39; Z. Hull, *Filozoficzne i społeczne uwarunkowania zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2008, vol. 3, no. 1, s. 27–31; C. Laszlo, *Firma zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2008; H. Tovey, *Sustainability: A platform for debate*, „Sustainability” 2009, vol. 1, no. 1, s. 14–18, <http://www.mdpi.com/2071-1050/1/1/14> (15.04.2013); T. Kuhlman, J. Farrington, *What is sustainability?* „Sustainability” 2010, vol. 2, no. 11, s. 3436–3448, <http://www.mdpi.com/2071-1050/2/11/3436> (15.04.2013); M.R. Partidario, G. Vicente, C. Belchior, *Can new perspectives on sustainability drive lifestyles?* „Sustainability” 2010, vol. 2, no. 9, s. 2849–2872, <http://www.mdpi.com/2071-1050/2/9/2849> (15.04.2013); P. Wolczek, *Strategia a CSR*, [w:] Pisz Z., Rojek-Nowosielska M. (red.), *Společna odpowiedzialność organizacji. Metodyka, narzędzia, ocena*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 156, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011, s. 275–286.

¹² „Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs”, *Our Common Future. Report of the World Commission on Environment and Development*, United Nations, New York 1987, s. 37, http://conspect.nl/pdf/Our_Common_Future-Brundtland_Report_1987.pdf (10.04.2013).

¹³ *Biznes. Słownik pojęć ekonomicznych P–Ż*, t. 10, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 204.

5. Etap kreowania pomysłów

Kolejny etap ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju na arenie międzynarodowej można nazwać etapem kreowania pomysłów, ponieważ mając już zdefiniowane podstawowe założenia nowej koncepcji, zaczęto formułować rozwiązania, które miały urzeczywistnić ją w praktyce życia społecznego i gospodarczego.

Ważnym wydarzeniem wpisującym się w ten etap był Szczyt Ziemi, zorganizowany przez ONZ w Rio de Janeiro w 1992 r. W trakcie konferencji zwracano szczególną uwagę na kwestię ochrony środowiska i przyjęto dokumenty nakazujące uwzględniać tę problematykę w politykach społeczno-gospodarczych państw-uczestników spotkania. Podczas konferencji przyjęto dokumenty o charakterze zarówno deklaratywnym, jak i (co szczególnie istotne dla rozwoju koncepcji zrównoważonego rozwoju) obligatoryjnym¹⁴. Ważnym dokumentem, zaliczanym do pierwszej grupy, była *Deklaracja z Rio* na temat środowiska i rozwoju – jedyny dokument podpisany przez wszystkie 179 państw biorących udział w konferencji. W deklaracji zawarto 27 zasad dotyczących polityki rozwoju i środowiska, które poszczególne państwa, mając na względzie zasadę solidarności międzypokoleniowej, powinny brać pod uwagę w sferze społecznej, gospodarczej, naukowej oraz prawodawstwa. W deklaracji uznano również (zasada 7), że kraje rozwinięte, jako największy sprawca szkód powstałych w środowisku naturalnym, muszą ponieść za ten stan główną odpowiedzialność. Można więc powiedzieć, że państwa uprzemysłowione, które osiągnęły wysoki poziom rozwoju, występują w roli instytucjonalnego podmiotu odpowiedzialności¹⁵ i to one powinny w szczególności podejmować działania na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego. Deklaracja z Rio potwierdziła również antropocentryczny charakter koncepcji zrównoważonego rozwoju (zasada 1: „Istoty ludzkie są w centrum zainteresowania w procesie zrównoważonego rozwoju. Mają prawo do zdrowego i twórczego życia w harmonii z przyrodą”). Ponadto podkreśliła zasadę sprawiedliwości (solidarności) międzypokoleniowej (zasada 3: „Prawo do rozwoju musi być wypełnione tak, ażeby sprawiedliwie połączyć rozwojowe i środowiskowe potrzeby obecnych i przyszłych generacji”)¹⁶.

Natomiast kluczowym dokumentem o charakterze deklaratywnym była *Agenda 21* – program implementowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym, regionalnym i lokalnym¹⁷. *Agenda 21* wskazuje sposoby równoważenia rozwoju gospodarczego i społecznego z poszanowaniem środowiska naturalnego. Dokument wzywa, w szczególności państwa uprzemysłowione, do takiej

¹⁴ *Dokumenty Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro*, <http://www.biol.uni.wroc.pl/biol2003/OCHS/Szczyt.htm> (10.03.2013).

¹⁵ A. Kuzior, *Człowiek jako racjonalny podmiot działań w świetle założeń koncepcji zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2006, vol. 1, no. 2, s. 67–72.

¹⁶ *Deklaracja z Rio de Janeiro*, http://www.ko.poznan.pl/pub/ftp/Edukacja_zrownowazonego_rozwoju/DEKLARACJA_Z_RIO_1992.pdf (10.03.2013).

¹⁷ Zob.: *Agenda 21*, <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (10.03.2013).

zmiany polityki w dziedzinie gospodarki, energetyki, komunikacji, rolnictwa i handlu, aby sprzyjała zrównoważonemu rozwojowi.

Z kolei umową o charakterze obligatoryjnym była Ramowa konwencja w sprawie zmian klimatu¹⁸. Podpisały ją 154 państwa uczestniczące w konferencji. W konwencji przyjęto założenia międzynarodowej współpracy na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Był to pierwszy dokument, w którym społeczność międzynarodowa, reprezentowana przez państwa-sygnatariuszy konwencji, zobowiązała się do podjęcia działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu ludzkiej aktywności na stan środowiska.

6. Etap wdrażania pomysłów

Po etapie kreowania pomysłów, mających urzeczywistnić koncepcję zrównoważonego rozwoju, przyszedł czas na ich wdrożenie. Przykładowo, aby globalne plany walki z efektem cieplarnianym przybrały realną postać, w 1997 r. ustanowiono Protokół z Kioto wprowadzający limity emisji gazów cieplarnianych¹⁹. Protokół był pierwszym, prawnie wiążącym, międzynarodowym porozumieniem na rzecz skutecznej ochrony środowiska naturalnego w skali globalnej. Postanowienia umowy weszły w życie w lutym 2005 r. i zobowiązały państwa rozwinięte oraz państwa z gospodarką przejściową, które ratyfikowały protokół, do redukcji emisji gazów cieplarnianych średnio o 5,2% do 2012 r. w porównaniu z 1990 r. Osiągnięcie przyjętych celów okazało się utrudnione, ponieważ takie kraje, jak USA, Chiny i Indie – najwięksi emitenci gazów cieplarnianych – nie przyjęły tego dokumentu. Ostatnio protokół został dodatkowo osłabiony przez wycofanie się z niego Rosji, Japonii i Kanady. Natomiast największym jego zwolennikiem pozostaje Unia Europejska. W grudniu 2012 r. uczestnicy konferencji klimatycznej ONZ w Dausze przedłużyli obowiązywanie protokołu z Kioto do 2020 r. Jednak do tzw. II okresu rozliczeniowego przystąpiły jedynie: UE, Australia, Szwajcaria, Norwegia, Islandia i Monako, które odpowiadają tylko za ok. 15% światowej emisji gazów cieplarnianych. Do 2015 r. do umowy mają przystąpić Chiny i Indie²⁰. Oceniając realizację zadań protokołu z Kioto w skali globalnej, należy stwierdzić, iż jest on mało efektywny – w 2011 r. wskaźnik emisji gazów cieplarnianych osiągnął poziom najwyższy w historii ludzkości i był o 54% wyższy w porównaniu do 1990 r., przyjętego jako rok bazowy²¹.

¹⁸ Zob.: *United Nations Framework Convention on Climate Change*, United Nations, New York 1992, <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf> (10.03.2013).

¹⁹ Zob.: *Protokół z Kioto*, http://www.mos.gov.pl/g2/big/2009_04/8e0542a94447bcfaf09cf7d2e-2ce38d36.pdf (10.03.2013).

²⁰ *Protokół z Kioto będzie obowiązywał do 2020*, <http://wiadomosci.radiozet.pl/Swiat/Wiadomosci/Protokol-z-Kioto-bedzie-obowiaznywal-do-2020> (12.12.2012); *Przedłużono Protokół z Kioto*, http://wyborcza.biz/biznes/1,101562,13017905,Protokol_klimatyczny_z_Kioto_przedluzony_do_2020_roku.html (12.12.2012).

²¹ *Global Carbon Budget*, <http://www.globalcarbonproject.org/carbonbudget/12/hl-full.htm> (12.12.2012).

Kolejnym ważnym wydarzeniem wpisującym się w etap wdrażania pomysłów było przyjęcie przez społeczność międzynarodową w 2000 r. Milenijnych Celów Rozwojowych (*Millennium Development Goals*). Jest to zestaw ośmiu celów ([1] wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu, [2] zapewnienie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym, [3] promowanie równości płci i awansu społecznego kobiet, [4] ograniczanie umieralności dzieci, [5] poprawa opieki zdrowotnej nad matkami, [6] ograniczenie rozprzestrzeniania się HIV/AIDS, malarii i innych chorób, [7] stosowanie zrównoważonych metod gospodarowania zasobami naturalnymi, [8] stworzenie globalnego partnerskiego porozumienia na rzecz rozwoju²²) które zobowiązało się osiągnąć 189 państw członkowskich ONZ, a których termin realizacji upływa w 2015 r. O poziomie realizacji tych celów można dowiedzieć się m.in. z dokumentu *The Millennium Development Goals Report 2012*²³.

7. Etap wątpliwości

Kolejny etap w ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju na arenie międzynarodowej można nazwać etapem wątpliwości. Ważnym wydarzeniem, które wpisuje się w ten etap, był kolejny Szczyt Ziemi, zorganizowany z inicjatywy ONZ w 2002 r. w Johannesburgu. Konferencja stanowiła swoiste podsumowanie dekady wysiłków poczynionych przez społeczność międzynarodową na rzecz urzeczywistnienia idei zrównoważonego rozwoju w ujęciu globalnym. Jak się okazało, efektywność podejmowanych działań była dość niska. Niektórzy twierdzą wręcz, że nie udało się wykonać nawet małego kroku w kierunku realizacji koncepcji *sustainable development*²⁴. Okazuje się, że przyspieszenie procesów globalizacji ekonomicznej w oparciu o zasadę „niewidzialnej ręki rynku” przyczynia się do „dalszego wzrostu ubóstwa i nierówności społecznych, utrwała ekologicznie nieracjonalne, marnotrawne wzorce produkcji i konsumpcji, generuje rozliczne podziały i konflikty oraz działania polityczne prowadzące do – *de facto* – niezrównoważonego rozwoju [...] zdominowanej ideą wzrostu gospodarczego, który ma – niejako automatycznie, po osiągnięciu określonego wskaźnika PKB *per capita* – umożliwić rozwiązanie wszelkich problemów ekologicznych i społecznych”²⁵. Uczestnicy Szczytu potwierdzili, że koncepcja zrównoważonego rozwoju jest jednym z głównych przedmiotów zainteresowania społeczności międzynarodowej i wyrazili gotowość do angażowania się w realizację konkretnych zadań po to, aby efektywniej wdrażać przyjęte postanowienia mające w ostateczności doprowadzić do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju²⁶. Dało się jednak zauważyć, że społeczności międzynarodowej brakuje kon-

²² *Milenijne cele rozwoju*, <http://www.unic.un.org.pl/cele.php> (13.12.2012).

²³ *The Millennium Development Goals Report 2012*, United Nations, New York 2012.

²⁴ C.J. Koroneos, D. Rokos, *Sustainable and integrated development – a critical analysis*, „Sustainability” 2012, vol. 4, no. 1, s. 141–153, <http://www.mdpi.com/2071-1050/4/1/141> (20.12.2012).

²⁵ Z. Hull, wyd. cyt., s. 27–31.

²⁶ *Szczyt w Johannesburgu*, http://www.unic.un.org.pl/johannesburg/plan_dzialania.php (15.12.2012).

kretnych rozwiązań, które przyspieszyłyby proces urzeczywistnienia koncepcji *sustainable development*. Opieranie tej idei głównie na chęciach czy kolejnych niewiążących deklaracjach jest dalece niewystarczające do tego, by wejść na drogę rozwoju zrównoważonego i konsekwentnie nią podążać. Należy przede wszystkim umiejętnie rozpoznać zarówno wszelkie przeszkody, jak i czynniki sprzyjające wytyczeniu drogi do zrównoważonego rozwoju. Wiedza ta powinna przyczynić się „do teoretycznie pełniejszego opracowania idei zrównoważonego rozwoju i – w konsekwencji – skuteczniejszego jej urzeczywistnienia w społeczno-gospodarczych realiach”²⁷. Niektórzy przedstawiciele świata naukowego wątpią w realną możliwość urzeczywistnienia koncepcji zrównoważonego rozwoju i twierdzą wręcz, że jest to koncepcja nosząca znamiona utopii²⁸.

8. Etap wyczekiwania

Ostatnim etapem na ścieżce ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju jest etap wyczekiwania. Społeczność międzynarodowa wyczekuje efektów realizowanych pomysłów, które miały urzeczywistnić koncepcję zrównoważonego rozwoju w sferze społecznej i gospodarczej. Do końca 2015 r. powinniśmy się dowiedzieć, ile z przyjętych do realizacji Milenijnych Celów Rozwojowych udało się osiągnąć. Z kolei w 2020 r. upływa czas realizacji celów przedłużonego Protokołu z Kioto. Od tego, jak społeczność międzynarodowa, pod egidą ONZ, poradzi sobie z wypełnieniem przyjętych zobowiązań, mających na celu urzeczywistnienie koncepcji zrównoważonego rozwoju, będzie zależeć przyszłość tej idei w wymiarze globalnym.

Istotnym wydarzeniem, powiązanim z etapem wyczekiwania, był Szczyt Ziemi z 2012 r., zorganizowany, tak jak 20 lat wcześniej, w Rio de Janeiro. Przewodnią problematyką konferencji była „zielona gospodarka”, której istota ma się opierać na uwzględnianiu w rachunku ekonomicznym całkowitych kosztów zanieczyszczenia środowiska oraz nadmiernej eksploatacji ograniczonych zasobów naturalnych. Ta „innovacyjna, zielona forma gospodarki” ma umożliwić rozwój zapewniający nowe miejsca pracy oraz likwidację ubóstwa przy zachowaniu kapitału przyrodniczego, od którego uzależnione jest przetrwanie przyszłych pokoleń. W deklaracji końcowej (*Przyszłość, jakiej chcemy – The Future We Want*) uczestnicy Szczytu odnowili swoje zobowiązania do zrównoważonego rozwoju, potwierdzili „trójfilarowy” i antro-

²⁷ Z. Hull, wyd. cyt., s. 27–31.

²⁸ Zob.: W. Sztumski, *Idea zrównoważonego rozwoju a możliwości jej urzeczywistnienia*, „Problems of Sustainable Development” 2006, vol. 1, no. 2, s. 73–76; tenże, *Refleksja na temat rozwoju zrównoważonego (Czy rozwój zrównoważony jest fikcją, utopią, iluzją czy oszustwem?)*, „Problems of Sustainable Development” 2008, vol. 3, no. 2, s. 133–139; W. Sztumski, *Mitologia rozwoju zrównoważonego*, „Problems of Sustainable Development” 2009, vol. 4, no. 2, s. 13–23; L.W. Zacher, *Trwały rozwój – utopia czy realna możliwość?*, „Problems of Sustainable Development” 2008, vol. 3, no. 2, s. 63–68.

pocentryczny charakter koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz ponownie uznali zasadę sprawiedliwości (solidarności) międzypokoleniowej za obowiązującą²⁹. Problem polega jednak na tym, iż w deklaracji przeważają stwierdzenia typu: potwierdzamy, uznajemy, doceniamy, podkreślamy, zachęcamy itp., natomiast brakuje konkretnych zobowiązań społeczności międzynarodowej na rzecz efektywniejszego wdrażania idei zrównoważonego rozwoju. Wydaje się, że istotnym osłabieniem Szczytu w Rio de Janeiro była nieobecność na nim kluczowych decydentów politycznych (prezydenta USA – Baracka Obamy, prezydenta Rosji – Władimira Putina, kanclerz Niemiec – Angeli Merkel, premiera Wielkiej Brytanii – Davida Camerona). Może to świadczyć o tym, i tu zaryzykuję tezę, że światowi przywódcy są bądź to rozczarowani dotychczasowymi „osiągnięciami” koncepcji zrównoważonego rozwoju, bądź to niespecjalnie nią zainteresowani. Ponadto dokument końcowy konferencji sygnalizuje przesunięcie „środka ciężkości” w procesie urzeczywistniania idei *sustainable development* z poziomu zobowiązań podejmowanych w wymiarze globalnym na poziom zobowiązań podejmowanych przez jednostki i różnego rodzaju organizacje. Świadczyć o tym mogą jednoznaczne podkreślenie znaczenia koncepcji CSR (*Corporate Social Responsibility*) oraz wezwanie świata biznesu do rozwijania odpowiedzialnych praktyk biznesowych³⁰.

9. Zakończenie

Podsumowując rozważania dotyczące ewolucji podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju na arenie międzynarodowej, należy stwierdzić, że:

- spada zainteresowanie koncepcją wśród głównych uczestników międzynarodowej sceny politycznej, rośnie natomiast zainteresowanie świata biznesu, o czym świadczą chociażby dokumenty końcowe Szczytu Ziemi z Rio de Janeiro z 2012 r.,
- realizacja wyznaczonych na poziomie globalnym celów, mających urzeczywistnić nową koncepcję rozwoju, jest istotnie zagrożona,
- w realizacji założeń idei *sustainable development* podkreśla się coraz bardziej rosnące znaczenie koncepcji CSR,
- istnieje realne ryzyko, że po etapie wyczekiwania, gdy okaże się, że znaczna część przyjętych przez społeczność międzynarodową zobowiązań, mających urzeczywistnić koncepcję zrównoważonego rozwoju, nie zostanie zrealizowana, nastąpi etap zniechęcenia koncepcją głównych aktorów międzynarodowej sceny politycznej,
- w efekcie zniechęcenia koncepcją na forum globalnym, dalsze jej losy spoczywać będą w indywidualnych decyzjach podejmowanych przez poszczególne państwa, przedstawicieli świata biznesu, a także nas samych.

²⁹ *Przyszłość, jakiej chcemy*, http://mos.gov.pl/g2/big/2012_12/927b84fcb58c51d3731bd08dc2f700d.pdf (15.12.2012).

³⁰ P. Wołczek, *The concept of corporate social responsibility and sustainable development*, „Problems of Sustainable Development” 2014, vol. 9, no. 1, s. 157–166.

Literatura

- Agenda 21*, <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (10.03.2013)
- Biznes. Słownik pojęć ekonomicznych P–Ż*, t. 10, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Borys T., *Trwały i zrównoważony rozwój*, [w:] Gasparski W. (red.), *Biznes, etyka, odpowiedzialność*, Wydawnictwo Profesjonalne PWN, Warszawa 2012.
- Borys T., Czaja S., *Badania nad zrównoważonym rozwojem w polskich ośrodkach naukowych*, [w:] Kielczewski D. (red.), *Od koncepcji ekorozwoju do ekonomii zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2009.
- Carson R., *Silent Spring*, Houghton Mifflin, Boston 1962.
- Deklaracja sztokholmska*, http://greenworld.serwus.pl/deklaracja_sztokholmska1.htm (15.04.2013).
- Deklaracja z Rio de Janeiro*, http://www.ko.poznan.pl/pub/ftp/Edukacja_zrownowazonego_rozwoju/DEKLARACJA_Z_RIO_1992.pdf (10.03.2013).
- Dokumenty Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro*, <http://www.biol.uni.wroc.pl/biol2003/OCHS/Szczyt.htm> (10.03.2013).
- Gawor L., *Wizja nowej wspólnoty ludzkiej w idei zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2006, vol. 1, no 2.
- Global Carbon Budget*, <http://www.globalcarbonproject.org/carbonbudget/12/hl-full.htm> (12.12.2012).
- Hull Z., *Filozoficzne i społeczne uwarunkowania zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2008, vol. 3, no 1.
- Koroneos C.J., Rokos D., *Sustainable and integrated development – a critical analysis*, „Sustainability” 2012, vol. 4, no. 1, <http://www.mdpi.com/2071-1050/4/1/141> (20.12.2012).
- Kuhlman T., Farrington J., *What is sustainability?*, „Sustainability” 2010, vol. 2, no. 11, <http://www.mdpi.com/2071-1050/2/11/3436> (15.04.2013).
- Kuzior A., *Człowiek jako racjonalny podmiot działań w świetle założeń koncepcji zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2006, vol. 1, no. 2.
- Laszlo C., *Firma zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2008.
- Mankind at the Turning Point*, <http://aei.pitt.edu/42190/1/A6277res.pdf> (17.04.2013).
- Meadows D.H., Meadows D.L., Randers J., Behrens III W.W., *Granice wzrostu*, tłum. W. Rączkowska, S. Rączkowski, PWE, Warszawa 1973.
- Michnowski L., *Ekonomika ery zmian klimatycznych*, „Transformacje – Pismo Interdyscyplinarne” 2010, nr 1/2 (64/65) *Milenijne cele rozwoju*, <http://www.unic.un.org.pl/cele.php> (13.12.2012).
- Our Common Future. Report of the World Commission on Environment and Development*, United Nations, New York 1987, http://conspect.nl/pdf/Our_Common_Future-Brundtland_Report_1987.pdf (10.04.2013).
- Papuziński A., *Edukacja ekologiczna jako instrument polityki ekologicznej (Uwagi na marginesie Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Przez edukację do zrównoważonego rozwoju)*, [w:] Papuziński A. (red.), *Polityka ekologiczna III Rzeczypospolitej*, Bydgoszcz 2000.
- Partidario M.R., Vicente G., Belchior C., *Can new perspectives on sustainability drive lifestyles?*, „Sustainability” 2010, vol. 2, no. 9, <http://www.mdpi.com/2071-1050/2/9/2849> (15.04.2013).
- Pawłowski A., *Bariery we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju – spojrzenie ekofilozofa*, „Problems of Sustainable Development” 2007, vol. 2, no. 1.
- Piotrowski R., *Aksjologiczne filiacje zrównoważonego rozwoju*, „Problems of Sustainable Development” 2007, vol. 2, no 1.
- Protokół z Kioto*, http://www.mos.gov.pl/g2/big/2009_04/8e0542a94447bcaf09cf7d2e2ce38d36.pdf (10.03.2013).
- Protokół z Kioto będzie obowiązywał do 2020*, <http://wiadomosci.radiozet.pl/Swiat/Wiadomosci/Protokol-z-Kioto-bedzie-obowiaznywal-do-2020> (12.12.2012).

- Przedłużono Protokół z Kioto*, http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,13017905,Protokol_klimatyczny_z_Kioto_przedluzony_do_2020_roku.html (12.12.2012).
- Przyszłość, jakiej chcemy*, http://mos.gov.pl/g2/big/2012_12/927b84fcb58c51d3731bd08dc2ff700d.pdf (15.12.2012).
- Szczyt w Johannesburgu*, http://www.unic.un.org.pl/johannesburg/plan_dzialania.php (15.12.2010).
- Sztumski W., *Idea zrównoważonego rozwoju a możliwości jej urzeczywistnienia*, „Problems of Sustainable Development” 2006, vol. 1, no. 2.
- Sztumski W., *Refleksja na temat rozwoju zrównoważonego (Czy rozwój zrównoważony jest fikcją, utopią, iluzją czy oszustwem?)*, „Problems of Sustainable Development” 2008, vol. 3, no. 2.
- Sztumski W., *Mitologia rozwoju zrównoważonego*, „Problems of Sustainable Development” 2009, vol. 4, no. 2.
- The Millennium Development Goals Report 2012*, United Nations, New York, 2012.
- Tovey H., *Sustainability: A platform for debate*, „Sustainability” 2009, vol. 1, no. 1, <http://www.mdpi.com/2071-1050/1/1/14> (15.04.2013).
- United Nations Framework Convention on Climate Change*, United Nations, New York 1992, <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf> (10.03.2013).
- Wołczek P., *Strategia a CSR*, [w:] Pisz Z., Rojek-Nowosielska M. (red.), *Společna odpowiedzialność organizacji. Metodyka, narzędzia, ocena*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 156, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011.
- Wołczek P., *The concept of corporate social responsibility and sustainable development*, „Problems of Sustainable Development” 2014, vol. 9, no. 1.
- Zacher L.W., *Trwały rozwój – utopia czy realna możliwość?*, „Problems of Sustainable Development” 2008, vol. 3, no. 2.

THE EVOLUTION OF THE APPROACH TO THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT ON THE INTERNATIONAL SCENE

Summary: The international community for almost half a century has led a discussion about a new model of development of human civilization. It is about working out a solution that would enable further development of human species, while maintaining the environmental capital, without which the survival of future generations is at stake. This new model is to be embedded on the conception of sustainable development the development which involves the integration of three areas: environmental, social and economic, in order to improve the quality of life on a global scale. On the international scene the conception of sustainable development conceived and developed initiatives undertaken primarily by the UN. This paper presents the genesis of the conception of sustainable development and the evolution of approach to this idea. The article discusses the six stages of the evolution of the approach to the conception of sustainable development on the international scene and the analysis of its key objectives.

Keywords: sustainable development, evolution, international scene.